Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIII. No. 158. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 17, 1996. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 17-го СЕРПНЯ 1996 р. Ч. 158. РІК CIII.

П. ЛАЗАРЕНКО ВІДКИНУВ ЗВИНУВАЧЕННЯ ЩОДО „КЛАНОВОГО“ ФОРМУВАННЯ УРЯДУ

Київ. — Прем'єр-міністер Павло Лазаренко, реагуючи на звинувачення у тому, що Уряд формується за „клановим принципом“, сказав на зустрічі з членами Українського Медія-Клюбу, що це не так, повідомила 14-го серпня УНІАР.

„Підбір кадрів для Уряду проводиться за професійною здатністю, вмінням працювати, відданістю своїй справі. Ми провели велику роботу, враховуючи особливості кожної галузі з тим, щоб Кабінет Міністрів був професійним і представляв усі регіони держави“, — підкреслив прем'єр, який є земляком Президента України і його політичним союзником.

В наслідок замаху на П. Лазаренка минулого місяця, в засобах масової інформації з'явилося багато припущень, які зводяться до того, що підкладена бомба була ознакою міжкланової боротьби між донецьким і дніпропетровським угрупуваннями за вплив в ешелонах української влади. Президент України також дав повну волю П. Лазаренкові формувати Уряд, що теж викликає у деяких спостерігачів думки про „клановий принцип“.

Прем'єр в розмові з журналістами Медія-Клюбу зупинився також на інших питаннях, зокрема на відносинах з Росією і на розвитку авіяційної промисловости України.

За його словами, такі головні питання в українсько-російських відносинах, як економічні, Чорноморської фльоти і ши-

(Закінчення на стор. 4)

О. Кузьмук ухилився від засудження політики НАТО

Москва. — Міністри оборони СНД засудили на своїй зустрічі 14-го серпня пляни НАТО щодо поширення на схід і домовилися тісніше узгоджувати свої дії щодо такої політики союзу, повідомило агентство Ройтерс. Однак міністер оборони України Олександер Кузьмук, який був присутній на засіданні у ролі спостерігача, традиційно відмовився ставити підпис під спільною заявою міністрів.

Наближення військового і політичного бльоку безпосередньо до кордонів Співдружности становитиме смертельну загрозу політичній, економічній і військовій безпеці СНД, сказано в заяві міністрів оборони, яка явно розрахована на підтримку становища Росії. Агентство Інтерфакс повідомило, що дане комюніке закликає до випрацювання скоординованих дій міністрів оборони СНД у зв'язку з поширенням НАТО на схід.

Другий канал україн-

(Закінчення на стор. 4)

РЕСПУБЛІКАНСЬКУ КОНВЕНЦІЮ ЗАКІНЧЕНО В ДУСІ ОПТИМІЗМУ І ЗЛАГОДИ

П. Дол і Дж. Кемп з дружинами на конвенційному подіюмі

Сан Дієго. — У четвер, 15-го серпня, на вечірній кінцевій сесії Республіканської конвенції Роберт Дол, кандидат на президента ЗСА у цьогорічних виборах, і його політичний партнер кандидат на віцепрезидента Джек Кемп офіційно у своїх виступах подякували делегатам за номінацію та представили їм свої погляди на майбутність країни під їхнім керівництвом.

Першим виступив Дж. Кемп, який у своєму сло-

(Закінчення на стор. 4)

В Женеві почалися переговори про Боснію

Женева. — У середу, 14-го серпня, у цьому швайцарському місті почалися переговори державного секретаря З'єднаних Стейтів Америки Воррена Кристофера з президентами Сербії і Хорватії Слободаном Мілошевічем та Франьом Туджманом, а також з головою боснійського парляменту Алією Ізетбеґовічем. Тема переговорів — підготова до призначених на 14-го вересня цього року демократичних виборів у Боснії і Герцеговині.

Керівник американського зовнішньополітичного департаменту нагадав трьом балканським лідерам про прийняті ними в Дейтоні зобов'язання: дотримати всі познаки демократичного голосування, забезпечити свободу пересування і передвиборчої агітації в засобах масової інформації.

Переговори відбуваються за зачиненими дверима у місії ЗСА при Европейському відділі ООН. Журналісти дізналися, що першою була розмова В. Кристофера з А. Ізетбеговічем, відтак він зустрінеться з Ф. Туджманом і С. Мілошевічем. Можливо, що після осібних зустрічей відбудеться ще й спільна і на ній буде присутній теперголовуючий в Організації в питаннях безпеки і співробітництва в Европі, міністер закордонних справ Швайцарії Флявіо Котті.

Тим часом офіційний речник Пентагону Кеннет Бейкон сказав у розмові з журналістами, що миросносні сили НАТО в Боснії приведено у стан бойової готовости, оскільки можливі напади терористів на американські військові об'єкти. „Наша розвідка виявила таємні групи, які пильно спостерігали за військовими об'єктами ЗСА“,— сказав К. Бейкон. Він не уточнив, хто стоїть за тими групами.

Україна має великі можливості для інвестицій

Київ. — Комерційний аташе ЗСА в Україні Андрій Бігун вважає, що українська економіка могла б прийняти 80-90 блн. дол. інвестицій — удвічі більше, ніж оцінюють українські експерти, і майже в сто разів більше, ніж інвестовано в українську економіку за п'ять років незалежности.

Найперспективнішими, на думку А. Бігуна, є харчова промисловість, сільське господарство, агрохемія, виробництво електроенергії та енергозбереження, транспорт, зв'язок, виробництво ліків та медичного обладнання, забезпеченева система, туризм, побутове обслуговування, готельний бізнес, тощо.

Але для того, щоб інвестиції пішли в Україну, потрібна сприятлива податкова система і, найголовніше, стабільні закони, які би не змінювалися щомісяця. Наївно сподіватися на чужоземних інвесторів, коли свої власні підприємці вивозять капітали за кордон. Адже вони куди краще знають місцевий інвестиційний клімат і мусили б першими відчути сприятливу для бізнесу кон'юнктуру, якої в Україні покищо немає.

А все ж певні позитивні зміни відбуваються. Один із найбільших інвестиційних проєктів, що пляняться тепер в Україні, — реконструкція Єнакієвського маталюргійного комбінату — коштуватиме 760 млн. дол. Американська амбасада розпочала програму "Пошук партнерів", яка передбачає створення банку даних для українських і американських підприємців, що шукають одне одного для співпраці.

Безумовно, інвестиційна політика залежить передусім від Уряду, від парляменту, вважає А. Бігун. Але вона залежить також від лобі приватного сектора і, взагалі, від ставлення до цих справ усього населення, яке мусить чіткіше сказати своє слово.

В. Яворівський представляє декларацію злагоди

СУМЩИНА (УНІАР). — У четвер, 15-го серпня, голова Демократичної Партії України, депутат Верховної Ради Володимир Яворівський представив на Сумщині декларацію про політичну злагоду українського суспільства.

Депутат вважає, що всі політичні партії, рухи, об'єднання повинні зосередитися на розбудові держави, утвердженні української ідеї, створенні міцної національної економіки. Водночас політичні проблеми мають вирішуватися шляхом діялогу з участю представників політичних кіл, національних громад, релігійних організацій.

За словами Яворівського, декларацію про політичну злагоду підтримав Президент України Леонід Кучма і більшість партій, окрім лівих сил і Конгресу Українських Націоналістів.

З цього приводу Конгрес-інформ за дорученням КУН оприлюднив заяву, у якій сказано, що КУН не сприймає цю декларацію за формою, змістом та процедурою підготови і вважає, що ухвалення будь-яких спільних документів з відверто ворожими антиукраїнськими, антидержавними угрупуваннями, якими є комуністи, соціялісти та інші ліві і проросійські сили, є неможливим.

В. Яворівський все ж вважає, що така декларація сприяла б стабілізації у державі.

Д. Табачник передав нагороду Л. Кучмі

Київ. — Як уже інформовано, американська асоціяція правників (ААП) нагородила Президента Леоніда Кучму нагородою програми „Правна ініціятива в Центральній та Східній Европі“ за 1996 рік „за видатне особисте лідерство у просуванні до правної держави“, повідомила 14-го серпня УНІАР, а привіз цю нагороду своєму начальникові голова Адміністрації Президента Дмитро Табачник після своєї поїздки до стейту Фльорида.

На пресконференції в Адміністрації Президента Д. Табачник сказав, що ця нагорода, передана йому 3-го серпня в Орландо, Фла., є свідченням того, що „Україну на 5-му році незалежности визнають і шанують не тільки на державному рівні в інших країнах світу, але й на рівні суспільства“.

(Закінчення на стор. 4)

Росія пропонує Україні спільний плян

Київ (УНІАР). — Російський парлямент пропонує парляментові України провести у серпні переговори з метою запровадження єдиного порядку оподаткування імпортних товарів. Російська сторона має намір збирати податок на добавленну вартість з українських товарів, які експортуються до Росії. Економічний департамент уряду Російської Федерації вважає, що такий захід сприятиме стабілізації російського ринку товарів.

За інформацією кабінету міністрів Російської Федерації, Росія щорічно втрачає близько шістьох трильйонів рублів через те, що з української території ввозяться товари за зниженими цінами. Така ситуація, на думку російського уряду, склалася через скасування Україною в односторонньому порядку податку на добавлену вартість з українських товарів, які експортуються до Росії.

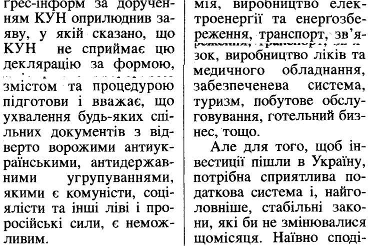
Уряд Російської Федерації підготував відповідний проєкт указу російського президента. Указ вже узгоджено у рамках оперативного штабу з питань здійснення комплексу невідкладних заходів щодо стабілізації економічного становища у Росії. Найближчими днями цей указ президента має бути підписаний Борісом Єльциним.

Коментуючи таку інформацію, керівник управління українсько-російських зовнішньо-економічних відносин Міністерства Зовнішніх Економічних Зв'язків України Олександер Самодуров підтвердив, що між Україною і Росією на сьогодні дійсно зберігається несиметрична система оподаткування товарів, які експортуються та імпортуються між двома країнами. Так,за словами Олександра Самодурова, при

(Закінчення на стор. 4)

Молода волинянка отримала дар здорового життя

Джерзі Сіті, Н. Дж. (О. Кузьмович). — В нашому щоденнику з датою 27-го липня ми писали про Ірину Войтюк із вродженою вадою серця, що приїхала з України, завдяки акції п. з, „Дар життя“, яку провадить славний із своєї доброчинности Ротарі клюб і, в яку включилися українці. Сьогодні можемо із радістю повідомити наших читачів, що Ірина щасливо перейшла складну операцію для вилікування із вади серця і після реконвалесценції у Роналд МекДоналд домі повертається додому. Одночасно однак приємно ствердити, що наш заклик відвідати хвору знайшов широкий відгук серед української громади Ню Йорку.

На летовищі ім. Кеннеді в день приїзду до ЗСА (зліва): С. Зернер, Т. Войтюк, І. Войтюк, о. диякон Ю. Малаховський, З. Малаховська і Г. Форкаш.

Як інформує духовний опікун хворих о. диякон Юрій Малаховський, хвору відвідали досі крім нього і його дружини та Інни Базилевської-Соломон, що постійно опікуються українськими пацієнтами з „Дару життя“, ще також Параскевія Сусь, Надія Попель, Оксана Лопатинська, Теодора Британ і Марія Бриньовська, як і Ґражина Міхальська із Бюра охорони пацієнтів. Особливо була зворушена тими відвідинами та опікою мати хворої дівчинки, Тамара, яка розповідає, що у день

(Закінчення на стор. 4)

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ЗООПАРК ЗАНЕПАДАЄ

КИЇВ. — У київському зоопарку загинув останній білий ведмідь, якому котрийсь "жартівник" кинув булку з великою шевською голкою. Ця подія привернула увагу преси до важкого стану, в якому перебуває один із найбільших і найкращих у колишньому Совєтському Союзі зоопарків. Тут утримується понад 2,000 тварин 350-ти видів. З продажу квитків відвідувачам зоопарк отримує лише 6-7 відсотків потрібних для свого існування фондів. Решту субсидує держава. Але, на відміну від людей, які можуть місяцями очікувати зарплат, тварини такої терпеливости не мають. Частинно допомагають спонзори, частинно — Европейська асоціяція зоопарків, до якої киян було прийнято нещодавно. На відміну від більшости світових зоопарків, які дбають про розмноження своїх мешканців, київський зоопарк старається тому всіляко запобігати.

УСПІХ УКРАЇНСЬКИХ ХОРИСТІВ

КІРОВОГРАД. — Камерний хор цього невеликого й досі малопомітного на культурній мапі України міста здобув несподівану перемогу на престижевому конкурсі хорового співу "Юрмала-96". Керівник хору Юрій Любович розповів, що цьогорічний конкурс у латвійському курорті над Балтикою був присвячений 240-річчю з дня народження Моцарта і взяло в ньому участь 12 колективів із різних країн. Тепер, за його словами, перед кіровоградським хором відкривається перспектива успішних закордонних гастролів.

ВШАНОВАНО ПАМ'ЯТЬ А. ВОЛОШИНА

УЖГОРОД. — Ужгородська міська Рада вшанувала 50-ліття загибелі Августина Волошина у сталінських концтаборах меморіяльною дошкою на будинку, де він жив і працював у 20-30-х роках, а також перейменуванням центральної вулиці міста Жовтневої на вулицю Августина Волошина. Пам'ятну дошку встановлено також на будинку гімназії, де він багато років був директором і де тепер розташований правничий факультет Ужгородського університету. Отець Августин Волошин (1874-1946) був одним із засновників Руської Народної Ради в Ужгороді та провідником Християнської Народної Партії, від якої обирався депутатом до чехословацького парляменту. 1938 року він очолив уряд автономного підкарпатського краю, а в 1939 році його обрано президентом незалежної Карпатської України, окупованої невдовзі Мадярщиною. За совєтських часів ім'я А. Волошина таврувалося серед "найбільших ворогів українського народу", до яких большевицький режим зараховував усіх патріотів України.

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИКИ ЇДУТЬ НА ЗАРОБІТКИ ДО ЧЕХІЇ

КИЇВ. — За даними чеського міністерства праці, в цій країні тепер легально працює 27,000 українських громадян і ще приблизно стільки ж працює нелегально. На думку міністра праці Чехії Їржі Копейтки, українські "остарбайтери" не загрожують місцевому ринку праці, тому що вони заповнюють вакансії переважно у тих ділянках, куди чехи йдуть неохоче і де постійно відчувається брак робочої сили — на будівництві, в сезонових сільськогосподарських роботах, вивезенні сміття й прибиранні вулиць тощо. Більшу проблему становить захист українських робітників, особливо нелегалів, від їхніх таки співвітчизників, котрих чехи називають "російською мафією". Наживаються на "остарбайтерах" також різноманітні фірми-посередники, котрі за працевлаштування відбирають у них половину платні, котра й без того не є великою — приблизно 2 дол. на годину.

СОФІЇВКА СВЯТКУВАТИМЕ ЮВІЛЕЙ

УМАНЬ. — 200-річчя славетного дендрологічного заповідника "Софіївка" на Черкащині буде офіційне відзначено 21-го вересня. Заснований 1796 року польським магнатом Феліксом Потоцьким і названий ним на честь своєї дружини Софії, цей мальовничий ляндшафтний парк вважається одним із найоригінальніших в Европі. Окрім вибагливої паркової архітектури, штучних озер, фонтанів, печер, тут нараховується понад сто видів рідкісних дерев і рослин. Тепер тут завершується реконструкція парку та будівництво модерного туристичного комплексу, розташованого неподалік від траси Київ — Одеса. Спонзорують ці заходи місцева адміністрація та Національний Банк України, котрий плянує випустити до ювілею "Софіївки" пам'ятну монету.

БАТУРИН ДАВНІШИЙ, НІЖ ДУМАЛОСЯ

ЧЕРНІГІВ. — Тутешні археологи провели великі розкопки на території замку, монастиря та в інших місцях Батурина, колишньої гетьманської столиці, спаленої російськими військами 1708 року, після перемоги Петра І над Мазепою. Сенсаційною знахідкою стали рештки фортеці, збудованої ще в давньоруські часи, приблизно в кінці XI — на початку XII століть. Донедавна вік Батурина визначався 1625, за іншими даними — 1575 роком. Тепер є всі підстави вважати, що стародавнє місто на Чернігівщині має щонайменше 900 років.

В АМЕРИЦІ

У ЧЕТВЕР, 15-ГО СЕРПНЯ, в Аланті відбулося відкриття Олімпійських Ігор для калік, що їх офіційно називають „Паралимпікс“, які триватимуть впродовж 10 днів. Участь у цих Олімпійських Іграх бере понад 3,500 змагунів із 127 країн світу. Це вже третій раз підряд Олімпійські Ігри для калік, які започатковано в 1960 році відбуваються у містах, на стадіонах і площах, де відбулися Олімпійські Ігри. Це останній раз, підготова Олімпійських Ігор для калік буде плянуватися окремо від Олімпійських Ігор. Згідно з рішенням Міжнародного олімпійського комітету відтепер міста, котрі змагатимуться за право улаштування Олімпійських Ігор мусять одночасно плянувати також і відбуття Олімпійських Ігор для калік. На „Паралимпікс“ до Атланти приїхала також 54-членна делегація змагунів-калік з України.

У СВІТІ

НА ПРОСМИКУ ҐАЗИ БІЛЯ місцевості Рафаг палестинці будують летовище, де вже закінчено злітно-приземлювальну смугу довжиною майже 3,000 ярдів, яка уможливлюватиме в майбутньому приземлення найбільших літаків. Праця продовжується над будівництвом пасажирської станції та контрольної вежі, але на багатьох автах, грузовиках і іншому обладнанні вже пишаються написи „Міжнародне летовище Ґази“. Палестинці, зокрема директор Палестинського цивільного летунства Фаєз Зайдан твердить, що „це летовище є одним з найбільш важливих символів майбутньої держави Палестини“. Натомість для уряду Ізраїля спорудження цього летовища є досить складною проблемою, бо на думку офіційних чинників воно може стати загрозою для безпеки країни.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-0180, e-mail: unaestat@travel.ios.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Кривавий вступ царя Бориса на російський престол

Інавгурація Бориса Єльцина минулої п'ятниці пройшла не лише під гимн "Слався" з опери Михайла Глінки "Жізнь за царя" та під артилерійські постріли в Москві на честь обрання президента, але й під гуркіт війни в Чечні, де в той день загинули сотні чеченських жінок і дітей та не менше російських солдатів.

В той час, коли російські юнаки заливали вулиці Грозного ріками чеченської і своєї власної крови, їхні матері в щасливій невідомості спокійно сиділи перед телевізорами, спостерігаючи за інавгурацією.

Можливо, історики колись розгадають, чому російські війська розпочали наступ на Грозний саме в той час, коли в Кремлі Б. Єльцин клявся "поважати й оберігати права і свободи людини і громадянина". І що мав на увазі Б.Єльцин, промовляючи: "Волею народу, я продовжу справу розпочату п'ять років тому. Народна підтримка дає мені право діяти рішуче і твердо".

Безсумнівно одне: віддаючи перевагу Єльциновi, виборці хотіли уникнути громадянської війни в Росії і, звичайно ж, не мріяли про те, щоб у Чечні гинули їхні сини.

Щоправда, сьогодні ніхто не може напевно сказати чи була на те вказівка самого Єльцина. Відомо лише, що на інавгурації він виглядав не зовсім здоровим і оголосив, що наступні два місяці буде лікуватися. Логічно припустити, що знав президент, які саме події у ті хвилини розгорталися в Чечні, а його пригнічений стан логічно пояснити муками сумління.

Це також належить розгадати історикам. Нам же відомо, що відразу після інавгурації Єльцин доручив генералові Олександрові Лебедю виконати не дуже почесну, але дуже складну місію — відновити переговорний процес з чеченцями. У Кремлі ж залишився володарювати голова президентської адміністрації Анатолій Чубайс, а уряд знову очолив Віктор Черномирдін.

Лебедь із завданням впорався віртуозно: наступного ж дня вилетів на Кавказ, зустрівся з чеченськими лідерами і домовився про тимчасове припинення війни. При чому чеченці сказали, що вперше за весь час війни з російської сторони прибула людина, з якою можна вести переговори.

Повернувшись до Москви, О. Лебедь розповів на пресовій конференції, що російських вояків нічим не забезпечують, тримають голодними й використовують як "м'ясо для пушок". Це перший випадок, коли жорстока правда публічно прозвучала з вуст урядовця високої ранги. До речі, саме Лебедь під час передвиборчої компанії вперше назвав справжнє число загиблих у чеченській війні: 70,000 мирних громадян і 7,000 російських вояків і офіцерів.

Генерали число загиблих з російської сторони дуже применшували, реєструючи навпопад кожного десятого, а тіла решти загрібали бульдозерами або обливали газоліною та спалювали. Вони значаться серед тих, що "пропали безвісти". До останніх зараховують і дезертирів, які тікають в гори, але голод врешті змушує їх вийти, і тоді їх розстрілюють за присудом російського воєнного трибуналу. Були випадки, коли не виявлені під час переклички вояки потрапляли до списків загиблих. Батьки отримали похоронки, а невдовзі сини з'явилися до них виснаженими, але живими.

Побачивши російську армію в жалюгідному стані, генерал Лебедь сказав, що така армія ні за яких умов не може перемогти. Тилове забезпечення армії генерал назвав знущанням над людьми і висловився за радикальну зміну підходу до врегулювання чеченського конфлікту. Він категорично виступив проти введення в Чечні надзвичайного стану тому, що "його вводити нема кому, нема чим і нема для чого". Журналістам він порадив не принижувати і не ображати різними недобрими словами мужніх чеченських патріотів, які борються за свою свободу. Прихильникам воєнного вирішення конфлікту з чеченцями порадив читати історію, з якої довідуються, що в далекому минулому Росія не змогла перемогти Чечню силою: допомогла дипломатія. Так треба діяти і сьогодні, вважає генерал.

Слова генерала Лебедя про стан російської армії, є дуже важливими і для України. Адже погано забезпечена армія не захистить ні себе, ні державу.

Микола Рябчук

ЧВЕРТЬ СТОЛІТТЯ ЛІТНЬОЇ ШКОЛИ

Двадцять п'ять років тому у Гарварді з рамена катедр українознавства було створено Літню Школу Українознавства, котра від 1973 року тісно співпрацює з Українським Науковим Інститутом. Це були перші заклади такого типу на американському континенті в часи, коли про Україну ніхто не чув та й не хотів чути, тож не дивно, що першими студентами школи стали переважно нащадки українських емігрантів. Для них то було своєрідне продовження їхніх етнічних студій — з малою надією знайти застосування набутим знанням у великому американському бізнесі, політиці чи науці. А проте з числа цих ентузіястів вийшло чимало знаних в українській громаді та за її межами діячів, митців, учених.

Ситуація кардинально змінилася після 1991 року, коли з появою незалежної Української держави українiстика перестала бути екзотикою, таким собі вивченням культурної спадщини та ностальгійним припаданням „до джерел". 1995 року, вперше в історії Літньої Школи Українознавства, більшість її студентів — понад 55 відсотків — були неукраїнського походження. Крім американців і канадців, тут побували вже студенти з Німеччини, Великобританії, Бразилії і навіть Японії. А з 1989 року, завдяки спонзорській допомозі окремих осіб та організацій української діяспори, передусім Товариства Українських Професіоналістів та Підприємців Ню Йорку й Ню Джерзі, сюди регулярно приїжджають також студенти з України.

Всього за 25 років через Літню Школу перейшло близько півтори тисячі студентів, де вони мали інтенсивні восьмитижневі курси з української мови, історії та літератури. Крім того, від певного часу їм пропонується ще й четвертий курс — з української політики, антропології, етнографії, історії Церкви, лінгвістики, музики або кіно. Мовні курси, своєю чергою, складаються з трьох або й чотирьох рівнів — початкового, середнього, вищого і найвищого. Таким чином, найзавзятіші студенти мають змогу за вісім тижнів отримати до двадцяти університетських "кредитів".

Разом з етнічним складом змінюється і статус студентів — торік майже половину учасників школи (45 відс.) становили студенти, що навчаються на магістерських програмах, а ще 10 відс. становили професіоналісти. Все це незаперечно вказує, що Гарвардська Літня Школа Українознавства стає дедалі помітнішою і престижнішою інституцією в американському академічному світі. З проханням розповісти про сьогоднішні проблеми школи та її завтрішні перспективи ми звернулися до директора школи та координатора мовних програм Галини Гринь.

— Передусім, — каже Г. Гринь, — я хочу нагадати, що без допомоги української громади, без її жертвенности не було б ані Українського Наукового Інституту в Гарварді, ані цієї Літньої Школи. Створення українських катедр з провідними ученими у найпрестижнішому американському університеті було, поза сумнівом, історичним рішенням, важливість і мудрість якого нам іще належить оцінити. Важливою є не лише присутність України й українознавства у Гарварді — як постійне й авторитетне нагадування про цю державу. Ще важливішим є той факт, що до українознавства тут прилучаються десятки, сотні американських студентів, — а це, пам'ятаймо, люди, які не сьогодні-завтра творитимуть американську науку, політику, працюватимуть у журналістиці, займатимуться підприємництвом чи фінансами. Словом, тут формується майбутня американська еліта, і тому вкрай важливо, щоб ці люди знали про Україну, і щоб ці знання були об'єктивними...

—...а не такими, які їм досі підсовують декот-рі засоби масової інформації, та й академічні видання теж. Чи упередженість, стереотипність мислення характерна для ваших американських студентів?

— Ні, їм здебільшого притаманний дуже відкритий, неупереджений спосіб думання. Єдине, чого вони не сприймають, це пропаганди. Пропаганда для американців це майже лайливе, зневажливе слово. Але ми й не потребуємо пропаганди. Я вважаю, що українська історія і культура достатньо промовисті, щоб говорити самим за себе. Просто треба їх цікаво, розумно і дотепно подати.

— З почуттям гумору?

— Так, і з почуттям гумору, з оптимізмом, а не з постійними плачами з приводу того, які ми бідні і як нас усі кривдять.

— А як ви набираєте собі студентів?

— Оголошуємо в газетах, розсилаємо аплікації по університетах. Раніше до нас приїжджали переважно славісти та інші гуманітарії. А тепер маємо щораз більше майбутніх економістів, політологів, правників, фінансистів і навіть інженерів. Тобто українознавство перестає бути сферою романтичних чи суто теоретичних зацікавлень і стає місцем прикладання конкретних зусиль, втілення цілком прагматичних проєктів.

— Але гарвардські ціни кусаються. Саме лише навчання коштує 1,850 дол. за вісім кредитів, а ще ж треба десь жити, харчуватися, купувати підручники... Боюсь, що не кожен здібний студент може до вас потрапити.

— Думаю, що кожен. Адже для бідніших ми маємо різні знижки, та й, крім того, для здібних студентів є інші фонди — і в їхніх власних університетах, і поза ними. Звичайно, колись навчання значною мірою субсидувалося Фондом Катедр Українознавства — і ми мали тоді щоліта понад сто студентів. Але фонди доводиться економити, та й, правду кажучи, те, що надто дешеве, менше цінується.

— Жарти жартами, але торік ви мали лише 30 студентів!

— Зате ми перейшли на реальні ціни. І цього року маємо вже 45 студентів. Це при тому, що інтерес до слов'янських програм в американських університетах знижується. Це стосується навіть російських програм, які завжди були найпопулярнішими. Зрештою, ми зовсім не хочемо, щоб студенти йшли до нас тільки тому, що ми "дешевші". Хоч ми справді дешевші за більшість програм Гарвардської Літньої Школи, де подібні курси коштують 2,820 дол. Ми досягли цієї економії завдяки тому, що Український Науковий Інститут сам адмініструє нашу програму. Хоч формально ми діємо в рамках Гарвардської Літньої Школи, котра має власну адміністрацію і затверджує наші курси та включає їх до всіх своїх реклям та інформаційних матеріялів.

— Отже, ви тепер існуєте цілком без субсидій?

— Ні, певні дотації нам усе-таки потрібні — передусім для того, щоб спроваджувати студентів з України. Цього року ми запросили дев'ять осіб — удвічі більше, ніж у попередні роки. Дорогу їм оплатив соросівський фонд "Відродження", навчання проспонзорував Фонд Катедр Українознавства, гроші на помешкання і харчі великодушно пожертвували пп. Іван Сахраман з Клівленду, Рей Лапіка з Каліфорнії, бл. пам'яти Володимир Ганас та ряд інших доброчинців з української громади.

Галина Гринь

— А який сенс українцям навчатись на курсах українознавства?

— Поперше, вони мають змогу відвідувати лекції літератури, історії, політичних наук, а також інші курси у рамках Гарвардської Літньої Школи. Ці лекції читаються першорядними професорами за західньою методологією, яка, погодьтеся, ще не набула значного поширення в Україні. А подруге, вони мають доступ до розкішної бібліотеки, до західніх підручників, до бурхливого культурного життя в Кеймбриджі. Ну, і звичайно, спілкування з американськими ровесниками, нав'язування контактів, — усе це поширює світогляд не лише українців, а й американців. Одні мають добру нагоду вдосконалювати свою англійську, інші — українську, і то не лише на лекціях, а й у повсякденному побуті, у різноманітних неформальних ситуаціях.

— Але я чув досить багато нарікань на українських студентів, котрі розмовляють між собою здебільшого по-російськи і тим самим неабияк дивують американців. Я б навіть сказав, що вони дискредитують Україну перед вашими американськими слухачами. Бо ж навіщо американцям учити мову країни, в якій самі її мешканці тою мовою нехтують?

— Так, до певної міри це правда. У попередні роки російськомовні студенти помітно переважали над україномовними. Отож ми мусіли дещо змінити засади добору студентів з України. Цього

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про два національні свята

Хто був у неділю, 11-го серпня, на вулицях Ню Йорку, той не міг посередньо або безпосередньо не брати участи у святкуванні Дня Домініканської Республіки, що плив з цілою силою південного темпераменту 100.000 учасників імпрези перед очима тих мешканців метрополії світу, що не були домініканцями, а сиділи у заблокованих автах або стояли на хідниках. Молоді домініканці добре дали про себе знати, вимахуючи своїми прапорами біло-синьо-червоної барви, південною музикою, що запрошувала до танцю, і фантастичними строями.

Для водіїв авт День Домініканської Республіки залишиться незабутнім, бож стояли вони у довгих рядах непорушних авт, чекаючи терпеливо, а часом менш терпеливо на всіх поперечних вулицях, щоб вкінці прийшов дозвіл переїзду.

Як би не було, національне свято домініканців не могло пройти незавваженим, а їхні живі національні кольори довго маяли перед очами тисяч осіб, які напевно вперше їх бачили і вперше дізналися, що це відзначають свято Домініканської Республіки її громадяни, що живуть в Ню Йорку.

У намаганні проїхати в якийсь спосіб в західньому напрямі поперечними вулицями міста, я добряче застрягла на двох добре мені відомих із різних святкових моментів вулицях, а це 49-ій та 51-ій, і мій погляд мусів зупинитися на вивішених там завжди наших національних прапорах, що пишно тріпочуть на будинках, які репрезентують українську державу. Але гаряче нюйоркське сонце геть випалило їх кольори і бліда блакить майже не відрізнялася від такого ж блідого золота, що має нагадувати дозрілий пшеничний лан. Дещо сумним видався контраст цих двох наших прапорів в порівнянні із живими, насиченими біло-синьо-червоними барвами, що пишалися в руках тисяч шаленіючих з радости домініканців, так по південному щирих у своєму вияві емоцій. Ці дві деталі насунули якось думки про різні способи святкувань національних річниць.

Бож рівно два тижні після того свята домініканців прийде наша черга і ми будемо відзначати найвищу для кожного українця урочисту і „круглу" дату річниці відновлення української держави. А як ми будемо це тут робити? Перегля-даючи повідомлення у нашій пресі, виглядає, що ми залишаємося тут при традиції. Академії, святочні концерти, фестивалі, святочні зібрання — так, як у нашій громаді завжди у звичаї. Значить, будемо святкувати у "тісному родинному колі", бо за малими винятками в тих святкуваннях ледве чи будуть брати участь чужинці. Може це і не важне, що не будуть брати участи, але навіть не мусять знати, що українці мають велике національне свято, що ми вже маємо п'ять років власну, від нікого незалежну державу. Пригадайте як недавно Україна зі своїми прапорами і гимном станули перед очима усіх глядачів Олімпіяди, здобувши завдяки своїм змагунам десяте місце серед майже двох соток держав і народів. Тож ще одна перемога, яку треба розголошувати.

Тому робиться жаль, що ми забуваємо вийти із нашого „гетто", що не вміємо барвно і життєрадісно вийти на вулицю, завоювати гідне зацікавлення широкого світу, що стоїть довкруги нас на кожному кроці, де б ми не були. Чому ми, маючи стільки провідників і організаторів не можемо зорганізувати власне такого святкування, як мало домініканців та мають інші народи в цьому місті? Чому ми тепер не годні підготовити марші вулицями великих міст ЗСА, так, де нас достатньо? Чи могли ми це робити лише у протестаційних або жалібних походах? Пригадуєте такі походи у Вашінґтоні, пригадуєте, як колись ми маршували також п'ятою авеню в Ню Йорку? На жаль, тих, що організовували ці походи і маршували вже немає, а десь ховаються ті, що тепер одноліткі з молодими домініканцями, які 11-го серпня становили стотисячну масу.

Отож будемо іти традиційно втертими шляхами, самі собі вінщуючи з нагоди так радісної річниці, а оточуючий нас світ не буде про неї нічого знати, бо пощо? Хіба прийдеться на всіх імпрезах спільно заспівати відому нашу пісеньку: „Сам п'ю, сам гуляю, сам си стелю, сам лягаю..."

О-КА

Володимир Жила

НЕСКОРИМИЙ ЛЬВІВ

Ольга Вітошинська, „Непереможний Лев", Лондон-Париж: Українська Видавнича Спілка, 1991, стор, 134.

III

У Львові після проголошення відновлення державности настало затишшя. Зате з Берліну надходили цікаві вістки, навіть підбадьорюючого характеру. „Як реакцію з боку Німеччини, вважали заходи безпеки супроти Бандери і його співробітників... Це саме застосовано і до Я. Стецька. Тим часом у цьому ж Берліні ув'язнено міністра закордонних справ Володимира Стахова, щоб припинити його дипломатичну роботу..." (стор. 80(.

11-го липня 1941 року несподівано ув'язнено і вивезено зі Львова Голову Правління Ярослава Стецька, а в Берліні схоплено Степана Бандеру. Згодом у Кракові ув'язнено увесь Провід ОУН і вивезено до концтабору в Авшвіці.

Вістка про ув'язнення членів Державного Правління занепокоїла, але не заломала українців, які звикли до ворожих переслідувань. „Тим більше, — пише О. Вітошинська, — що на зміну одній фракції ОУН прийшла друга, яка начебто мала кращі зв'язки з німцями, як попередня. Тож у Галичині далі розбудовувалося життя, зокрема ж у ділянці культури. Зате німці поклали свою важку руку на господарство і рільництво, накладаючи на селян непосильні 'контингенти'. Цим вони виявили свою повну недоторанність співпрацювати з 'визволеними' народами" (стор. 82).

Значне місце відведено у книзі з'ясуванню ролі Володимира Блавацького у розвитку українського театру у Львові. До речі, німці тоді ще не втручалися у культурне життя українців, а навпаки, радо підтримували українські театри і концерти, бо це була також велика розвага для їхніх старшин. Аналізуючи деякі вистави, авторка не лишається безстороньою щодо характеристики світоглядових позицій і майстерности В. Блавацького.

Чимало сторінок у цій невеликій книзі присвячено висвітленню жидівського питання. Це було дуже гостре й небезпечне питання і, як пише О. Вітошинська, „не одна українська родина заплатила поголовним знищенням за те, що, змилосердившись над жидівськими сусідами, приховала їх, а злобні люди підглянули й донесли німцям. Найбільше рятівників було таки по українських селах, де не було злобних сусідів і де по церквах священики читали Пастирський лист Митрополита Андрея 'Не убий'" (стор. 88-89).

Під час зимових місяців 1943 року Митрополит занедужав і лікарі тримали його в ліжку. У палаті та в суміжних будинках було тоді чимало явних і таємних мешканців, число яких постійно зростало. „Попри жидівську 'колонію' у підземеллях, верхні приміщення займали втікачі зі східньої України, які, не маючи документів, перебували у Львові нелегально і рискували вивозом на працю або й до концтабору" (стор. 116). Ці втікачі привозили невтішні вістки, що почався „тихий" відворот німецької армії. Це стривожило переляканих людей, які поспішали рятуватись панічною втечею. У лісах тим часом появилися ватаги московських партизан, які грабували й тероризували населення. Опір чинила їм героїчна Українська Повстанська Армія. Найгірші вістки приходили з Волині.

У книзі привертають увагу частi згадки про відомого історика проф. Олександра Оглоблина. Митрополит любив дискутувати з професором про Іпатія Потія, Теофана Прокоповича, Стефана Яворського, Петра Могилу й Веньямина Рутського тощо. Під час однієї такої дискусії Митрополит висловив дуже цікаву думку: „Коли б Петро Могила і Веньямин Рутський були порозумілися в церковній справі, ми давно мали б свою державу, й новітня історія України пішла б зовсім іншим шляхом". А тут проф. О. Оглоблин додав: „І коли б козаки не встрявали були у невластиві їм церковні справи!" (стор. 114).

Остання візита проф. Оглоблина у Митрополита зробила на вченого потужне враження. Він дійшов до глибокого переконання, що Митрополит — то „людина майбутнього, що високо піднеслася над епохою... Ніхто ніколи досі не зробив на мене такого враження маестатичности і понадчасовости... А разом з цим, яка щира, сердечна простота!" (стор. 115). Сильне враження зробив на Митрополита також і професор: „Ця розмова з розумною і вченою людиною, православним інтелігентним українцем, навела мене на різні висновки: справі з'єднання Церков може допомогти наша патріотична інтелігенція" (стор. 115).

Істотно доповнює загальну картину зустрічей проф. О. Оглоблина з Митрополитом монолог професора, в якому він сповідається: „Адже ж недаремно Всевишній вивів мене, грішного, з того 'дому роботи, країни неволі' (Совєтський Союз. — В. Ж.), щоб я тут виправив те, що накоїв там!... (написав брехливу статтю-пасквіль на проф. М. Грушевського, якої від професора вимагали й яка не мала нічого спільного з наукою. — В. Ж.). І це він завів мене до Митрополита Андрея! Мабуть, бачив мої муки і чув молитви під час тієї ганебної зради? Мабуть, знав, що все моя душа

(Закінчення на стор. 3)

Нескоримий...

(Закінчення зі стор. 2)

здригалася від огиди на самого себе!.. Господи, дякую Тобі, що вивів мене у вільний світ, і присягаю перед цим чудовим храмом святого Юра: усе моє дальше життя присвячую для викриття шляхетної правди моєї нації й спростування московської брехні!.. Так мені, Бо-же, допоможи!.. (стор. 120).

Дуже відрадним у книзі є розділ „Криниця" (відпочинкова місцевість в Карпатах. — В. Ж.), у якому з'являється відомий поет Тодось Осьмачка, який вперше в житті зустрівся з черницею-студиткою (відомою нам з розділу „Замарстинів". — В. Ж.) та ще й з українкою, молодою і красивою. Проголошений її раптовим виїздом із Криниці (куди вона приїхала, і то не тільки не закінчивши, але навіть не розпочавши свого лікування. — В. Ж.), він з досади й горя поклав на папір свої заведені надії:

І думав ще й про те, що в день я мушу
Саму зустріти сяйвом віч,
І щиро розказати в щиру душу,
Яка була для серця ніч...
(„Зустріч")

Друга совєтська окупація Львова в 1944 році була стократно гірша й страшніша (авторки у Львові уже не було. — В. Жила) від першої. Тепер замість „культурного" наступу прийшла кривава і жорстока розправа з вояками УПА і членами ОУН, їхніми родинами і цілими селами, які переховували борців, допомагали їм. Розстріл, шибениця, заслання в холодні сибірські реґіони — були ті „блага", що їх принесла совєтська влада українському народові. А тут І-го листопада 1944 року помер Великий Митрополит Андрей. Львів у глибокій скорботі стояв на колінах біля домовини свого улюбленого Митрополита-Батька. Нагробне слово мовив Митрополит Йосиф Сліпий, який стримано, але наскрізь гаряче закликав народ: „Молімо ж Господа, щоб за посередництвом Слуги Божого Андрея дав нам ласку перебути лихоліття нашої Церкви і нашого народу, а Блаженнішому Андреєві сотвори 'Вічную пам'ять'" (стор. 130).

Читаючи уважно цю цінну невелику книжку, треба мати зачерствіле серце, щоб кілька разів не залитися рясними сльозами. Як оглядові, так і монографічні розділи відзначаються всебічністю і значною повнотою висвітлення питань, як наші вороги поглумилися над Львовом. Звичайно, у такій складній, але місткій за змістом праці, якою є книжка „Непереможний Лев", важко було досягти однакової глибини у розв'язанні всіх поставлених питань, уникнути деяких недотягнень, часто незалежних від намірів авторки.

Постать Митрополита Андрея змальована ґрунтовно й цілісно. У його передсмертних міркуваннях виринає пророча візія майбутнього нашої Церкви: „Незабаром наша свята Церква зазнає такого страшного удару, якого не зазнала у всій тисячолітній історії християнства в Україні. Вона зникне з поверхні землі й житиме в катакомбах... Священиків і вірних будуть жахливо переслідувати... А наших єпископів жде найгірша доля... Але ти, мій сину, — Митрополит повернув очі на Владику Йосифа, — будь сильний і твердий, бо, мабуть, тобі одному доведеться спасати нашу Церкву... поки вона не воскресне... Бо вона мусить воскреснути: 'Його же царству не буде кінця!'.. Воскресне, відродиться і пошириться... бо від нашої Церкви почнеться відродження християнства по всій землі"... „Екс Орієте люкс" (стор. 129).

Проблеми нашої державности змальовані широко й відповідально. Інформуючи Митрополита про хід подій, голова Державного Правління Ярослав Стецько заявив: „Не залишимо ні одного видатного діяча, ні будь-якого середовища, а Вас, Ексцеленціє, просимо стати нашим Почесним Головою і призначити делеґатів від Церкви... Іменем Правління заявляю, що не змагаємо до монопартійного володіння..." На це відповів Митрополит: „І добре робите! Вороги вигубили нам занадто багато інтеліґенції, щоб можна було когось відкидати. Усіх треба притягати, усіх захопити нашим будівництвом..." (стор. 63).

Жорстокість, жадібність, підступництво та підлоту совєтського режиму авторка змалювала всесторонньо, віддзеркаливши психологічне наставлення московських катів. Німецька жорстокість недалеко відійшла від совєтської. Виходить, що диктатори як червоні, так і з-під чорної свастики, діяли однаково.

У книзі майже немає друкарських огріхів. Обгортка маестра Юрія Кульчицького скромна, але своєрідна, кольорове тло зробило б її більш ефектовною. Не можу зрозуміти, як це трапилося, що в імені та в прізвищі авторки на обкладинці замість м'якого знаку появився йор. Загальне оформлення видання Маркіяна Цирана — наскрізь культурне, за вийнятком вузьких берегів книжки, які не викликають приємного враження. У книзі поміщено цілу низку цікавих світлин історичного характеру.

В цілому праця Ольги Вітошинської „Непереможний Лев" є вагомим внеском до історії Львова. Книжку охоче використовуватимуть вчителі, студенти та полум'яні шанувальники нескоримого Львова.

ВПРОДОВЖ ЦЬОГО ТИЖНЯ на острові Кипр відбулася вже друга демонстрація у невтральній зоні стереженій мироносними військами Організації Об'єднаних Націй, що розділяє цей острів на турецьку і грецьку частини. Цим разом турецькі вояки стріляли гострими кулями на грецьких демонстрантів, які їх закидували камінням. У висліді один вбитий демонстрант, 11 поранених включно з двома вояками мироносних військ ООН, що напевно ще більше напружить існуючу ситуацію між Грецією та Туреччиною.

Чверть...

(Закінчення зі стор. 2)

року ми відмовилися від проведення відкритого конкурсу, умови якого оголошувались на всю Україну через "Радіо Свобода". Ми пішли, може, менш демократичним, але надійнішим шляхом — звернулися за рекомендаціями до людей, яким ми довіряємо, і маємо тепер чудових україномовних студентів з Одеси, Львова та Києва.

— А ви не думаєте, що для багатьох російськомовних студентів це був добрий шанс українізуватися, змінити свої погляди?

— Можливо. Але, наскільки я знаю, скористалося цим шансом не так уже й багато. Тому ми воліємо, щоб ці молоді люди українізувалися вдома, а тоді вже їхали до нашої школи.

— І ніхто вам не закидає дискримінації громадян України за мовною ознакою?

— Ні. Якщо це й можна назвати дискримінацією, то лише позитивною — свого роду affirmative action. Адже українці довший час були колоніяльно пригнобленою частиною населення. Більшість україномовних студентів — це вихідці з села, де вони, ясна річ, не мали такого доступу до освіти, як русофони в містах.

— Це правда. Особливо кепські справи в сільських школах з іноземною мовою. Там її викладають украй погано або й не викладають зовсім.

— От бачите! А крім того, врахуйте, що наша програма спонзорується українською, а не російською чи якоюсь іншою громадою, отож вона має повне право вимагати від своїх підопічних невдаваної україномовности.

— І все-таки, може, варто якось поєднати добір студентів за конкурсом і водночас за надійними рекомендаціями?

— Ми думаємо про це.

— І ще одне підступне запитання. Чи не здається вам, що школа українознавства в Америці втрачає свій сенс мірою того, як подібні школи відкриваються в Україні?

— Ні, мені так не здається. Все-таки ми маємо значно більший досвід викладання української мови саме як іноземної. Та й усі інші предмети в Гарварді викладаються на дещо іншому рівні, ніж в Україні. Хоч, звісно, одне другому не заважає. Хто хоче пожити в натуральному мовному середовищі, пізнати країну, її проблеми, той може їхати в Україну. А хто хоче отримати інтенсивний академічний курс українїстики, тому краще їхати до нас.

— А за яким правописом ви навчаєте студентів? Адже українці досі не визначилися щодо єдиного правопису. Україна послуговується одним, діяспора іншим.

— Наші мовні курси базовані на підручнику відомої американської українїстки Асі Гумецької. В його основі лежить правопис Г. Голоскевича. Але цей правопис було створено 70 років тому — за цей час не лише українська, а й інші мови зазнали змін, відповідних змін зазнали і їхні правописи. Зрозуміло, що наші студенти цікавляться передусім тою мовою, яка є в Україні, якою друкуються книжки, газети, урядові документи. Отож ми пояснюємо їм суть проблеми і з'ясовуємо відмінність між обома правописами. Але, повторюю, ми працюємо з американцями, для яких правопис Голоскевича не має того політичного значення, що для українців. Вони прагматики і їх цікавить передусім те, з чим вони матимуть справу в своєму бізнесі.

— Тобто, перефразовуючи дискусію в нашій газеті, їх цікавить "свинець", а не "оливо"?

— Їх цікавить усе, і ми стараємось їм усі ці нюанси виявснити. Але, звичайно, для практичних цілей "свинець" їм набагато потрібніший.

— У нашій розмові ви згадали про багате культурними подіями життя Гарварду. Яка, конкретніше, ваша участь у цьому житті?

— Ми намагаємось поєднувати корисне з приємним. Адже більшість студентів має в цей час вакації, і ми б не хотіли, щоб наші слухачі заздро дивилися на своїх колеґ, які в цей час відпочивають. Отож ми пропонуємо їм літературні й музичні вечори, мистецькі і політичні дискусії, перегляди українських фільмів. Та особливо популярною серед наших студентів є театральна майстерня, що її кожного року влаштовує режисер Вірляна Ткач, керівник мистецької групи "Яра" з Ню Йорку. Протягом тижня, щовечора, вона розучує зі студентами та кількома своїми акторами композицію за мотивами творів українських поетів.

— Цього року були поетеси!..

— Так, цьогорічна вистава називалася "Spinning Spells/Прядемо чари", поезія українських жінок — від Лесі Українки до Оксани Забужко, Людмили Таран і Вікторії Стах. Ви, зрештою, самі бачили цю виставу наприкінці тижня, в суботу.

— Так, мені пощастило побачити і цьогорічну, і торішню вистави, — помоєму, це блискуче. Я взагалі дивуюся вмінню Вірляни Ткач мінімальними засобами, майже без декорацій, з непрофесійними виконавцями приготувати таке винахідливе, захоплююче театральне дійство.

— А для студентів, які самі є і акторами, і глядачами, це взагалі незабутнє враження. І, крім того, це добра мовна практика. Адже більшість текстів читається...

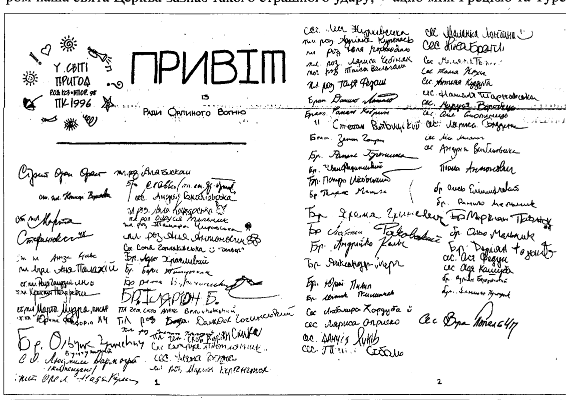
— ...розігрується...

—...так, справді, саме розігрується і по-англійськи, і по-українськи. Я думаю, що взагалі вся школа — це незабутнє враження на ціле життя. Це підтвердили, зрештою, десятки колишніх випускників школи, які з'їхались цього року на святкування її двадцятип'ятилітнього ювілею. Вірю, що на наступне двадцятип'ятиліття нас буде ще більше.

— Що ж, хай вам щастить. І, від імені всіх наших читачів, дякую за розмову.

Сцена з вистави "Прядемо чари" за мотивами поезії українських жінок у постановці Вірляни Ткач.

ТОВАРИСТВО СВЯТА СОФІЯ — КОМІСІЯ ПАТРІЯРШОГО ФОНДУ

повідомляє:

НА ПАТРІЯРШИЙ ФОНД ЗЛОЖИЛИ

VI — 96

1,000 дол. Василь Леканка;
по 100 дол. Володимир Винницький, д-р Богдан і Тамара Мриц, Зенон Антоняк;
50 дол. Таїса Венк;
30 дол. Зенон Савицький;
25 дол. Симон Заброцький

Українське Патріярхальне Товариство в Баффало, Н.Й. — Оксана Бережницька, голова.

980 дол. зі збірки Товариства за 1995 рік;
100 дол. Ольга Душенко — в пам'ять мужа бл. п. Степана Душенка в першу річницю смерти.

На Будівельний Фонд в селі Заздрість

25 дол. Ірена Гладка.

VII — 96

зложили
200 дол. Марія Дозорська;
по 100 дол. д-р Василь Саляк, Ольга Дубик, Евдокія Мартинів, Володимир Гетьманський, д-р Никола А. Грушкевич, Теодосія Брикович, Таня Долішна, Роман Лопачак, Софія Кудрик;
по 75 дол. д-р Мирослав Прокоп, Стефан Сливоцький;
70 дол. Ірена Чуміловська — в пам'ять мужа бл. п. Володимира;
по 50 дол. Лев і Ольга Стеткевич, Володимир і Стефанія Татчин, Віра Сендзік, інж. Іван і Дарія Скіра, інж. Остап і Ірена Захарків;
по 40 дол. Богдан і Стефанія Макух, Дмитро і Таня Меліш,;
по 25 дол. Юліян і Оксана Бачинські, Олег Склепкович, Іван і Стефанія Цьолко, Рената Олеарчик, Михайло Хомин, Стефанія Семущак, Ярослав Качай, Володимир Романів;
по 20 дол. Осип і Ярослава Гапій, Наталія Карплюк, Андрій Бук, Зиновій Квіт;
15 дол. Роман А. Мельник;
по 10 дол. Мирон Захаріясевич, Віра Салевич.

На Будівельний Фонд в селі Заздрість зложили:

500 дол. інж. Остап і Ірена Захарків — в пам'ять батьків Хор. УСС-сів Григорія і учительки Теодозії та брата Нестора Старшини УПА Стельмахів і Миколи Захарків Старшини Української Дивізії (брата Остапа);
по 100 дол. Василь і Анна Макух, Ігор і Дарія Лисі, Лідія Кій;
по 50 дол. Люба Мрилоцька, д-р Люба і д-р Юрій Стефанівські, Александер Кедринський;
25 дол. Катерина Коцай;
20 дол. Наталія Миколаєвич;

На віднову Собору св. Юра у Львові зложили:

150 дол. д-р Александер Стрільбицький;
100 дол. д-р Теодор і Мирослава Залуцькі;
по 50 дол. Андрій Ґелетканич, Ростислава Бучацька Бровар, Даміян Ґеха.

Спростування:
У списку жертводавців зі збірки в Гартфорд, Конн. упущено: (IV—96)

300 дол. Параскевія Витвицька;
5 дол. Гнат Андрусишин.

У списку жертводавців І—96

500 дол. інж. Остап і Ірена Захарків — в пам'ять батьків Хор. УУВ-сів пропущено Григорія і учительки Теодозії та брата Нестора Старшини УПА Стельмахів і Миколи Захарків Старшини Української Дивізії (брата Остапа).

Товариство Свята Софія — Комісія Патріяршого Фонду — складає щиру подяку усім вельмишановним жертводавцям і збірщикам.

Всі датки на Патріярший Фонд Товариства Свята Софія можна відтягати від податку:

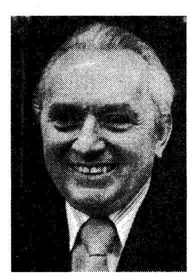
IRS №. 23-7380645

Всі чеки просимо виписувати на:
St. Sophia Religious Association — Patriarchal Fund
та пересилати на адресу:

7911 Whitewood Rd., Elkins Park, PA 19027.

Появилося видання про дорогоцінні камені

Нещодавно заходами автора Івана Романишина в друкарні „Компютопрінт" побачило світ чепурне видання, 158-сторінкова книжка „Самоцвіти". Книжка „Самоцвіти" є цікавою для українського читача, бо містить не тільки багато відомостей про дорогоцінні камені-самоцвіти, але також цілий ряд назв, технічно-практичних порад і велику кількість чорнобілих і кольорових світлин. Написана легко, приступною для пересічного читача мовою, що напевно зробить її бажаним гостем у кожній хаті, де шанують книжку.

І. Романишин

Автор цікаво описує як доля спрямувала його на шлях ювелірства, що принесло йому багато радости і задоволення в житті. Своїм знанням цього фаху він ділиться у книжці з читачем і це надає цьому виданню інтимного спілкування автора з читачем.

Книжка „Самоцвіти" коштує 30 дол. і її можна замовити пишучи до: John Romanation, 1837-6th Ave., Watervliet, N.Y. 12189.

У Вілліямставні відзначать 5-ті роковини самостійности України

В суботу, 24-го серпня, в п'яту річницю самостійности України, посадник міста Джек Луби підпише проклямацію і проголосить День Незалежности України. Вранці о 10-ій год. — вивішення українського і американського прапорів на ратуші та підписання проклямації. Коротку доповідь англійською мовою виголосить Ольга Прицько, а українською — Іван Васюрко.

У святі свою присутність зголосили кореспонденти американської преси. Закликається українців Черрі Гилл, Вайнленду, Міллвіллу, Етко та околиць прибути на цю урочистість.

О. Кобаса

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

МИНУЛОЇ СЕРЕДИ, 14-ГО СЕРПНЯ, оприлюднено найбільшу досі втриману таємницю Уряду президента Билла Клінтона. Білий Дім і видавництво „Рендом Гавз" повідомили, що Президент написав книжку про свою візію майбутнього, котрої перше видання 400,000 тиражем появиться вже на полицях книгарень наступної середи, 21-го серпня. Книжка під назвою „Поміж надією та історією: На зустріч викликам Америки в 21-му сторіччі", коштуватиме всього 16.95 дол., бо автор відмовився від будь-якого авторського гонорару. У книжці автор виясняє свою філософію про Америку сьогодні та куди їй треба прямувати у майбутньому.

АЛЄКСАНДЕР ЛЕБЕДЬ, ДОРАДНИК президента Боріса Єльцина для справ державної безпеки, який кілька днів тому після поїздки до Чечні гостро скритикував кремлівських бюрократів за існуючу ситуацію у Чечні, у середу, 14-го серпня, отримав нові уповноваження для закінчення чеченської проблеми. Пресова служба Кремля підтвердила, що Б. Єльцин підписав окремий указ, яким надає А. Лебедеві повну відповідальність і нагляд над полагодженням цієї кризи. Сам А. Лебедь висловив свою тверду віру в спроможність найти політичну розв'язку цієї війни, за котру впродовж 20 місяців вже заплачено 30,000 жертв.

У „Свободі" ч. 152, п'ятниця 9-го серпня 1996 р. в клепсидрі бл. п. ІВАНА ПЕЧЕНЮКА повинно бути давній член ОДВУ, а не колишній.

АДМІНІСТРАЦІЯ

В ДРУГУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ
у вічність

бл. п.
МИХАЙЛИНИ (ЛЕНИ) ІВАНИЦЬКОЇ
з дому ПЕЛЕХ

будуть відправлені

СВ. БОГОСЛУЖЕННЯ і ПАНАХИДИ

в суботу 31-го серпня 1996 р. о год. 8:30 рано

в храмі Пресвятої Богородиці в Норт Порт, Фла.;
в церкві св. Юра в Ню Йорку;
в церкві св. Миколая в Ельмарі, Н.Й.;
в церкві св. Вознесіння, в Клифтоні, Н. Дж.;
в Тернополі, Україна;
в Люрді, Франція.

Про молитви за спокій душі покійної просять:

муж — РОМАН
родина і приятелі.

Молода...

(Закінчення зі стор. 1)

складної операції Ірини, довгі години чекання на вислід, у незнаній лікарні та у незнаній країні облегшили саме такі „добрі самаритяни" — свої земляки.

Коли відвідую Ірину вже у домі реконвалесценції, Тамара розповідає про це повна вдячности як і про довге дворічне чекання на можливість виїзду до ЗСА, де дослівно подарували її дитині дальше здорове життя.

— „Мені все ще здається, що це все сон", — каже вона, сидячи у привітливій та комфортній кімнаті Роналд МекДоналд дому. — Скільки я побувала у лікарнях Києва, а відтак Москви, скільки довелося чекати. А ось тут приїхали — і в два дні пізніше Ірка вже була після операції.

Дивлюся на дрібне, худощаве дівчатко, що ніяк не відповідає своєму віку 12 років і разом із мамою думаю про це справжнє „чудо", що їх тут зустріло. Бо немов чародійною паличкою подаровано їй можливість дальшого здорового життя, а при тому і мати, і дочка відчули добро людських сердець, що його дали не тільки земляки, але і зовсім чужі неукраїнські люди.

Таке добро відчули вони від Стенлі Зернера та його дружини і я запитую безпосередньо телефонічно цю добру людину, що спонукало його так просто без питань і без вагання зложити на лікування і приїзд Ірки 5,000 дол.

— „Ви про це не мусите писати", — каже С. Зернер — „це не є важне. Важливе, щоб дитина була здорова і могла провадити дальше нормальне життя. Це головна ціль нашої праці в акції „Дар життя", в якій я активний вже довгі, довгі роки.

— Як це сталося, що ви зацікавилися цією ділянкою доброчинної праці?

— Я є членом Ротарі клюбу вже 24 роки, а в акції „Дар життя" — 18. Ви не уявляєте, яка це внутрішня приємність, коли бачите наслідки наших зусиль і відтак знаєте, що дитина розвивається і живе нормальним життям. А ми з Ротарі клюбу слідкуємо і не тратимо контакту з тими дітьми, яким допомагаємо з „Дару життя" приїхати тут і вилікуватися. А втім вони самі пишуть, телефонують. Мусите знати, що зимою ми спровадили на наші різдвяні святкування у клюбі одного із хлопців, що був колись тут на лікуванні. Тепер це вже 21-літній здоровий молодець. Ось так ми могли побачити, як можна дослівно подарувати людині життя.

Довідуємося від привітливого С. Зернера, що його опіка над нашою землячкою — це припадок, а фінансовий дар це рішення його і дружини таки спонтанне. Але він виїхав на летовище та чекав на спізнений літак, щоб зустріти Ірину та її маму, відвідував їх у лікарні Белв'ю, а відтак часто у домі для реконвалесцентів і допомагав чим міг, щоб облегшити їм життя в чужому оточенні, хоча сам не міг безпосередньо порозумітися і мусів шукати перекладчика. Таким став для нього 17-літній сусід з Бруклину, що приїхав з України та знає нашу мову.

Слідкуючи так безпосередньо за долею малої Ірки та її перебуванням в ЗСА, не можу позбутися почуття, що таки можна багато доброго зробити на цьому здавалося б жорстокому світі, треба мати лише охоту і щире серце.

П. Капшученко в Україні

У газеті „Культура і Життя" ч. 26 з 26-го червня, знаходимо цікаву статтю авторства Павла Оробченка про відомого в діяспорі, але зовсім незнаного в Україні мистця-скульптора Петра Капшученка, який у західньому світі був відомий під ім'ям Петро Енко. Від 2-го до 30-го серпня у Державному Музею Тараса Шевченка відбувається виставка його творів-скульптур.

П. Капшученкові 27-го вересня 1995 року минуло 80 років і зустрів він своє нове десятиріччя, отримавши мабуть один з найкращих подарунків свого життя, можливість улаштування особистої виставки його праць в Україні, на відкритті котрої вирі-шив при помочі Господній особисто бути присутнім.

П. Капшученко — уродженець України, дитячі роки провів у Дніпропетровському, де і закінчив п'ятирічне училище мистецтв, скульптурний відділ. Під час Другої світової війни доля улаштувала йому не надто бажану мандрівку на Захід, де по закінченні війни опинився у таборі переміщених осіб. У 1949 році виїздить до Арґентини, де заробляючи на щоденний прожиток не залишає своєї мрії та займається скульптурою. „Його твори — невеликих розмірів, кожна постать має свій виразний характер, своє обличчя, являє собою певний людський тип". У короткому часі здобуває признання серед мистецького світу і захоплення шанувальників його таланту.

У 1963 році П. Капшученко переїжджає до ЗСА і поселюється у Філядельфії, де впродовж 10-ти років, як перед тим в Арґентині, здобуває для себе мистецьку славу серед знавців і критиків мистецтва та вдячність у шанувальників його творчості. В Арґентині та в Америці мав цілий ряд особистих і групових виставок.

Серед виконаних мистцем творів більшого формату є пам'ятники біля церкви-пам'ятника у Бавнд Бруку, Н. Дж. рів-ноапостольній княгині Ользі та Великому Митрополитові Української Православної Автокифальної Церкви Василеві Липківському.

Правильно зазначує П. Оробченко, що „в Україну повертається ще одне ім'я — видатного мистця, який жив і творив на чужині, а його твори залишалися вилученими з духовости української нації. Мине небагато часу, і твори П. Капшученка будуть належно осмислені й оцінені у контексті розвитку української та світової культури XX століття".

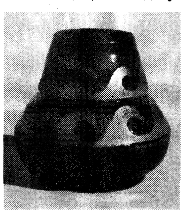
Твори, експоновані на виставці у Києві, автор дарує Україні.

Пам'ятник св. Ользі в Бавнд Бруку

Дарунок А. Перейми Україні

Відома українська скульпторка і художниця Ака Перейма до ЗСА прибула по закінченні Другої світової війни в 1949 році де й закінчила студії в Чикаґському та Дейтонському інститутах мистецтва. Будучи різностороннім мистцем, вона здобула серед американського мистецького світу признання за свої металаві та дерев'яні скульптури, кераміку, оливні та акварельні картини, писанки і рисунки. Форма і орнаментика її керамічних творів є під сильним впливом української народної творчости. Крім того велика кількість її картин відображують у собі надхнення народної творчости. Самостійні виставки її багатогранної мистецької творчости відбулися у багатьох містах стейту Огайо, як також і в Чикаґо, Ню Йорку, Баффало, Торонто, Києві та Львові.

Керамічний горщик роботи А. Перейми

Тепер мисткиня А. Перейма вирішила 100 своїх мистецьких творів з кераміки подарувати рідному містові на Тернопільщині — Копиченцям, а тим самим і Україні. Перших 50 творів буде передано вже у 1996 році, а наступних 50 у 1997 році. А Перейма є почесним членом Спілки Майстрів Народного Мистецтва України і в Києві найперше буде зорганізована Спілкою виставка цих творів, а після цього в окремому урочистому церемоніялі твори будуть передані Копичинській Міській Раді для збереження та експозиції їх у місцевому Дежавному Музеї Театрального Мистецтва.

На прохання першого заступника голови спілки Д. Пронича до генерального консула України в Чикаґо В. Кирика, щоб допомогти з перевезенням згаданих творів А. Перейми в Україну її було запрошено на розмову в цій справі до Консульства в Чикаґо, де її запевнено, що буде зроблено все можливе якнайшвидше для успішної пересилки цих творів в Україну.

А. Перейма з консулом А. Кириком

П. Лазаренко...

(Закінчення зі стор. 1)

рокомаштабного договору були загальмовані через недавні президентські вибори в Росії і формування там уряду. Він зазначив, що „нині існує 18 українсько-російських угод з економічних питань, які вже повністю готові до підписання", але Росія має ще деякі застереження.

Український прем'єр повідомив, що вже вдалося більш-менш полагодити питання достави російського ґазу в Україну. Але тепер треба домовитися з Росією про капітальний ремонт ґазопроводів, якими ґаз іде в Европу. Ремонт цей, за його словами, потребує великих фінасових видатків.

Говорячи про розвиток літакобудування, прем'єр зазначив, що це одна з найперспеткивніших галузей в державі. За його словами, Україна має тут найбільші успіхи, бо до кінця року завершить будівництво трьох нових літаків АН-70, АН-38 і АН-140, „які заявлять про себе на цілий світ".

Д. Табачник

(Закінчення зі стор. 1)

Л. Кучма став третім президентом, який отримав цю нагороду, засновану в 1993 році. До нього нею нагороджено президента Македонії в 1994 році і президента Словаччини в 1995 році.

Виступаючи на офіційній церемонії вручення нагороди, представниця ЗСА Медлин Олбрайт зазначила, що Президент України зробив значний внесок у розвиток української держави і просуванні її до шляху демократії і реформ. Свідченням цього є прийняття нової Конституції, яку ААП вважає дуже прогресивною і такою, на якій може базуватися побудова правної держави в Україні.

АПП, яка має понад 300,000 членів, розвинула свою діяльність у 19-ох країнах Центральної і Східньої Европи. Створена нею в 1991 році програма „Правнича ініціятива в Центральній і Східній Европі" має на меті надавати допомогу післякомуністичним країнам в здійсненні правних реформ.

Минулого місяця в Києві відбулося засідання ААП, на якому і було оголошено вперше про нагороду Л. Кучмі.

Президент України надіслав цій організації телеграму з подякою, в якій він запевнив, що Україна не зійде зі шляху демократії, побудови грамадянського суспільства і правної держави.

Росія пропонує...

(Закінчення зі стор. 1)

експорті товарів до країн СНД Російська Федерація бере зі своїх виробників податок на добавлену вартість. Водночас, експортери російських товарів до країн далекого зарубіжжя такий податок не сплачують. Експортери української продукції до будь-яких країн світу, в тому числі й до країн СНД, сьогодні не зобов'язані сплачувати податок на добавлену вартість.

Покищо Міністерство Зовнішніх Економічних Зв'язків України не отримало відповідного указу президента РФ, тому керівник управління українсько-російських зовнішньо-економічних відносин відмовився коментувати рішення Росії про заходи спрямовані на обмеження українського імпорту до Російської Федерації. Україна покищо не готує відповідних заходів на це рішення російського уряду, зазначив Самодуров.

Республіканську...

(Закінчення зі стор. 1)

ві звернув увагу делеґатів на те, що демократи є тими, які намагаються спинити заходи республіканців зменшити податки і бюрократизм у користь інтрузивного державного керівництва.

Після Дж. Кемпа виступив Роберт Дол з майже одногодинною промовою, яка зробила на делеґатів дуже позитивне враження, що можна було відчути з їхніх частих і голосних оплесків. Промова його містила в собі дві головні точки майбутньої політики — 15- відсоткове зменшення податків, збалянсовання бюджету до 2002 року та повернення країні тих вартостей, що завжди робили Америку найкращою країною в світі. В основному Р. Дол своєю промовою намагався привернути слухачам віру у краще майбутнє для них, їхніх дітей і внуків.

Аналітики і критики ствердили, що виголошення і суть промови Р. Дола були на висоті завдань, хоч і не відповіджено на всі спірні питання, але цього можна було сподіватись слідкуючи за ходом конвенції. Все ж таки мету осягнено — Республіканська партія закінчила конвенцію об'єднаною та оновленою.

О. Кузьмук...

(Закінчення зі стор. 1)

ського телебачення повідомив, що О. Кузьмук не поставив свого підпису, бо цю справу, за його словами, повинен вирішувати сам Президент. Повторюючи відоме становище України, О. Кузьмук сказав, що його держава не виступає проти поширення НАТО, але є проти можливого розміщення на території нових членів союзу ядерної зброї.

Заяву міністрів оборони не підтримала також Молдова, яка навіть не вислала свою делеґацію.

Дане комюніке є певною перемогою Росії, міністер оборони якої, Іґор Родіонов, сказав 14-го серпня в інтерв'ю, що Москва вдасться до „адекватних" заходів для зміцнення своєї обороноздатности, якщо НАТО збільшиться. Він не пояснив, якими будуть ці заходи.

І все ж І. Родіонов, призначений на пост міністра оборони минулого місяця, зайняв примирливіше становище, ніж його попередник Павєл Ґрачов. Росія також повинна відмовитися від манії величности і перестати демагогічно стверджувати, що жодне питання у світі не вирішується без неї, заявив він тижневику „Московскіє Новості". До всього треба мати продуманий підхід, що базується на засадах можливого, додав він.

І. Родіонов також відкинув надмірний російський націоналізм, стверджуючи, що він особисто є проти „ура-патріотичних емоцій". „Ми повинні відмовитися від відносин, заснованих на протистоянні і ароґантності", — сказав він.

Російський міністер ствердив, що він підтримує багатосторонній розвиток партнерства з НАТО. „Ми повинні співпрацювати, зменшувати напруження і збільшувати міжнародну безпеку", — заявив він.

Як відомо, 13-го серпня державний секретар ЗСА Воррен Кристофер закликав Москву і НАТО прискорити переговорний процес щодо з'ясування їхніх відносин. Росія традиційно ставиться до НАТО з підозрінням і є проти вступу до цієї організації нових країн. Першочерговими кандидатами в члени НАТО є Польща, Мадярщина і Чехія.